

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Naročnino in inserate sprejema upravnništvo v Katol. Tiskarni Kopitarjeve ulice št. 2.

Rekeplasi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Uredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredno ne deluje v praznike ob pol 6. uri popoldne.

Pe pošti prejemam:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta » 13 » — »
četrt » 6 » 50 »
mesec » 2 » 20 »

V upravnishvu prejemam:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta » 10 » — »
četrt » 6 » — »
mesec » 1 » 70 »

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 69.

V Ljubljani, v petek, 27. marca 1903.

Letnik XXXI.

Avstro-ogrška nagodba.

(Govor poslanca Povšeta.)

III.

Les.

Doslej je bila za mnoge avstrijske kmete skoraj edina tolažba in rešitev — les. Minola leta so iz države izvozili mnogo lesa. Mnogo posestev bi bilo že prodanih, ko bi posestniki ne imeli še nekaj gozdov. Opravičeno je svoj čas trdil poljedelski minister Mansfeld: „Gozd je za kmeta najboljša vertikalna Amerika“.

Res je to. Sedaj pa vidimo, da Nemčija pusti naš surovi les brez carine čez mejo, nikakor pa ne rezanega lesa. Nemčija je določila za rezani les tako visoko carino, da bodo trgovci težko izvažali rezani les v Nemčijo.

In kako delajo v Nemčiji? Naš neobrezani les prihaja brez carine v Nemčijo, kjer ga žagajo in obdelavajo, potem pa zopet nazaj v sosedne kraje naše države uvažajo. To je napotilo naše večje industrije, ki potrebujejo rezan les in posebno les za celulozo, da so tukaj zahtevali, naj Avstrija na neobdelan les naloži retorzijsko carino.

Češki in sploh severni lesni trgovci imajo še nekaj dobička. Na Kranjskem in Koroškem pa smo srečni, ako prodamo kubični meter lesa za 2, 3 ali 4 in 4/5 gl.

Ali hočete nam vzeti še ta dohodek? Odgovarja se nam, to naj velja proti onim državam, ki hočejo vpeljati visoko carino na rezani les. Mi kmečki zastopniki hočemo takoj vse storiti, da se to ne zgodi. Dokazano je, da pri nas zraste vedno še več lesa, nego se ga izvozi. Zato se bomo upirali taki ideji z vsemi močmi.

Sodim pa, da smo že prekoračili vrhunec lesnega izvoza. (Baron Parish: O ne!) Hočem dokazati. Čitajte strokovne liste, vprašajte trgovce v Trstu, zvedeli boste, da je cena rezanemu lesu v Trstu in na Reki v enem letu padla za 20%. Samo iz Bosne prihaja že toliko lesa, da naši trgovci

ne morejo več izhajati. Mi smo na pragu pred Adrijo, zato so nam tako visoko cenili čisti katastralni dohodek, sedaj pa imamo konkurenco od vseh strani. Bosanska uprava daje les po 1 krono, in to pogodbo je sklenila brez javne dražbe za več desetletij.

Zato bode treba v delegacijah odločno govoriti, ali je opravičeno, da bosanska vlada kar pod roko za toliko letin za tako nizke cene les proda meče. Ta les je javno blago, torej je treba javne dražbe. (Klici: Tako je!) To pa je tudi vzrok, da so padle cene našega lesa. Naša vlada bi morala skrbeti, kakor ogrska, da zniža tarife za les in olajša lesno trgovino. Avstrijska vlada bi morala podpirati izvoz lesa na jugu v Levanto, Egipt in sploh v Afriko ter prisiliti Lloyd, da prevaža naš les po primernih cenah.

Žalostno je, da Perzijo z lesom zalagajo Švedi. (Čujte! Čujte!)

Ali bi ne bila dolžnost avstrijske vlade in Lloydove uprave, da nam pot odpreta v Perzijo in Malo Azijo? (Tako je!)

Še eno željo imam, ki naj jo vlada vpošteva. Vlada naj bi ukrenila pri pogodbi z Nemčijo in Italijo, da bi drugače sodili bukov, kakor pa hrastov les. (Tako je!)

Bukov les je sicer tudi trd, toda vrednost njegova mnogo manjša, kakor drugega trdega lesa. Na Kranjskem smo veseli, če prodamo bukov les po 2 do 3 1/2 gl. kubični meter, dočim se hrastov les proda po 12, 14 in 15 gl.

Ako ostane sedanja določba, je skoraj nemogoče, da bi izvažali težki bukov les. In kaj naj storimo z njim? Morali bi ga porabiti za drva in oglje, in oglje pač malo vrže.

Naša vlada mora biti pri novi pogodbi z Italijo previdnejša, kakor zadnjič. Zadnja pogodba je italijanskim pridelkom, osobito vinu, odprla skoraj prosto pot v našo državo, ker smo tedaj upali, da bode Italija dovolila prost uvoz našega lesa.

Na Kranjskem imamo precej bukovega

lesa, zato bi ga radi spravili v denar. Iz bukovega lesa se delajo tavolette, ki jih Italijani potrebujejo za vlaganje svojih pridelkov: pomeranč, limon i.t.d.

A kaj se godi? Italija je vprašala Ameriko, ali bi mogla izvažati svoje južno sadje. Amerika je odgovorila: „Da, toda le v ameriških deskah.“ Italija je to ponudbo sprejela, in kaj se je zgodilo?

Pri nas so napravili mnogo žag za tavolette. Izprva je bila dobra kupčija, 100 tavolet se je prodalo za 11—12 gl., torej kubični meter za 5 gl. To ni veliko, a bili smo zadovoljni. Danes pa stoje tri četrtine žag, mnoge so zapuščene, ker ljudje niso mogli izhajati. Cena je namreč padla na 6 do 7 gl. Danes se tavolette več ne izplačajo. Ako torej hoče vlada italijanskemu sadju pustiti prost uvoz, mora reči kakor Amerika: Dovolim, toda le v avstrijskih zabojih. (Tako je!)

Državni zbor.

Dunaj, 26. sušca.

Volitev v odseke.

Današnja seja je bila jako kratka. Začetkom seje je posl. Winter očital poslancu Hauersu, ker je ta trdil v listih, da v železniškem odseku ni glasoval za Nitschejevo resolucijo glede nameščenja nemških uradnikov, dasi je bil navzoč.

Hauers odgovarja, da ni glasoval, ker ni bil navzoč pri seji; ko pa bi bil glasoval proti resoluciji, bi tega ne tajil.

Ta prizor je vzbudil mnogo smeha, končno pa stvar le ni bila pojasnjena, kdo ima pravo.

Nato se je vršila dopolnilna volitev v razne odseke. Ker je posl. Povše član treh drugih važnih odsekov in ima torej mnogo posla, je izstopil iz proračunskega in nagodbenega odseka; na njegovo mesto je bil izvoljen posl. Zitnik. Dalje sta bila v nagodbeni odsek iz »Slovenske zveze« na novo voljena Biankini in dr. Gladysowski.

Dalje je zbornica izvolila carinski odsek 48 članov. Izmej »Slovenske zveze« so v tem odseku: Povše, Perić, Pihuliak in vitez Vuković.

Tožbe proti poslancem.

O imuniteti poslancev so večkrat v javnosti napačne sodbje, češ, da sme poslanec vse govoriti in storiti, ne da bi mogel kdo tožiti. Poslanec ni odgovoren nobenemu sodišču za besede, ki jih govori v javni seji zбора; sicer pa ravnotako, kakor vsakdo drugi, le s tem razločkom, da mora poslanska zbornica dovoliti na prošnjo dotičnega sodišča preiskavo in kazensko postopanje proti njemu. Seveda se navadno zgodi, da tožbe zastarajo, preden pride od zbornice dovoljenje, ali da zbornica odkloni dotično prošnjo za preiskavo.

O tem razsoja imunitetni odsek, ki zbornici predlaga svoje sklepe.

Danes je bilo na dnevnem redu 33 poročil imunitetnega odseka glede 19 toženih poslancev.

Tako je g. Gabršček v Gorici tožil g. dr. Gregorčiča, kot načelnika »Narodne tiskarne«, ker je ta tiskala »Mlekarsko knjižico«, katero je imel g. Gabršček v založbi. Ker g. dr. Gregorčič ne more vedno nadzorovati in biti odgovoren, kaj tiska »Narodna tiskarna«, je odsek predlagal, da se prošnja državnega sodišča v Gorici odkloni, kar je zbornica odobrila.

Dalje toži dr. Poček dr. Tavčarja, kot odgovornega urednika, ker je »Slov. Narod« dne 10. grudnia 1901 imenoval dr. Počka »smešno strašilo v koruzi«. Zbornica pritrdi predlogu, da se prošnji dež. sodišča v Ljubljani ugodí. Istotako se ugodí prošnji istega sodišča, da sme sodno postopati proti dr. Tavčarju, ki ga toži Andrej Debevec radi žaljenja časti po »Rodoljubu«. Te dve tožbi pa sta že davno zastareli.

Dalje je zbornica dovolila sodno postopanje proti posl. Vencajzu, ki ga toži kranjska notarska zbornica, češ, da je na shodu v Žužemberku dne 15. julija 1900 notarje imenoval »oderuhe«.

Dalje je »izročenih« še več drugih poslancev.

Živinska kuga.

Razni posestniki s Češkega so prosili vlado, oziroma državni zbor, naj sklene zakon proti vraničnemu prisadu, kakor že imamo zakon z dne 17. avg. 1893 proti goveji pljučni kugi. Ker bo vlada itak predložila nov načrt zakona proti živinski kugi, je odsek sklenil naslednjo resolucijo, katero je danes zbornica sprejela:

»C. kr. vladi se naroči, da čimprej predloži načrt zakona, s katerim se sedanji zakon proti živinski kužnim boleznim tako

LISTEK.

P. Hartman in oratorij »Sv. Frančišek«.

(Dalje.)

Ko je mojster Benjamin Cesi radi bolehnosti šel v pokoj, bil je P. Hartman imenovan direktorjem in profesorjem konservatorija S. Chiara in z dovoljenjem P. generala imenovanje tudi sprejel. Vsled tega je silno veselje zavládalo v Rimu in v Italiji in najboljši umetniki in učenjaki so čestitali konservatoriju na tej pridobitvi. P. Hartman je prevzel razred za kompozicijo in ustanovil tudi tečaj za gregorijanski koral. Zategadelj mu piše 22. junija 1901 kardinal Respighi: »Z velikim veseljem sem sprejel vest, da ste vi, prečastiti, v Rimu ustanovili tečaj za gregorijansko petje in orglje; pod izbornim vašim vodstvom bode imenovana šola mnogo koristnega storila za preustrojo cerkvene glasbe in bo velika opora ravnokar ustanovljene rimske komisije. Ne morem si kaj, da ne bi to hvalevredno in pomenljivo podjetje priporočal in vas s tem navduševal. Želeč vam dobrega uspeha, prosim Boga blagoslova za vas in vaš trud, vam v Kristusu Jezusu vdani kardinalvikar Peter Respighi.«

Ko je bil priobčevalec tega listka s Hartmanom na Dunaju, vpraša ga, katero delo bo sedaj vzel v roko; in Hartman pravi: Rad bi zložil nov oratorij »Zadnja večerja«; besedilo že imam in tudi razdelitev, namreč: velikonočno jagnje, umivanje nog in ustanovitev zakramenta sv. R. Telesa.

Vporabil bi evharistične himne sv. Tomaža Akvinskega, a časa mi manjka. Upajmo, da se vendarle posreči umetniku izvršiti tudi to delo.

P. Hartman na Dunaju.

Ko je došla vest o Hartmanovih delih na Dunaj, izrekla se je takoj želja, da pride umetnik takoj tje kaj z enim svojih del in se zopet ne zgodi, kar se je pripetilo že večkrat, da dela domačih umetnikov najdejo milost šele tedaj, ko so se proizvajala že po vseh evropskih rezidencah. Želja se je spopolnila. Dne 28. jan. 1902 se pripelje Hartman na Dunaj, da izvaja »Frančiška« v avstrijski prestolnici. Dunajski župan dr. Lueger sam ga pozdravi na kolodvoru, znana sta bila že iz Rima. Prišel je tudi oskrbnik koncertov Rosé, predsednik pevske akademije Ehrbar, akad. kipar Jakič in mnogo drugih znancev in častilcev. Takoj so se pričele priprave in tudi na Dunaju je bil oratorij v najboljših rokah. Zbore je prevzela pevska akademija, glasbo društveni orkester; »historijo« je umetno tolmačila gospa Gutheil-Schoder, gospa Hilgermann je krasno pela alt, g. Frauscher se zavzel basovske partije z vso močjo in tenorist gospod Schmedes je slikal svetnika z globokim, srčnim čutom v zlati zariji. Produkcije so se vršile 17., 19. in 24. februar v veliki dvorani »Musikvereinssaal«, ki obseže blizu 5000 oseb; Hartmann je vodil vse tri. Koj prvi dan je bila dvorana napolnjena do zadnjega kottiča; aristokracija in svečeništvo je bilo zastopano najštevilnejše, saj so bili vsi prepričani, da imajo pred seboj umotvor, ki krepko stoji na lastnih nogah, brez zmote in omahljivosti, umotvor do cela zdrav, ne pa hirajoč in bolesten, kakor marsikateri moderni

poskus, ki si mnogo domišljuje, je pa jako dvomljive vrednosti. Navzoči so bili trije člani dvora, trije škofje in nebroj knezov in kneginj, grofov, baronov, prelatov, zastopnikov mesta itd. Pri nastopu že je bil P. Hartman frenetično pozdravljen in odobravanje je raslo z vsakim delom in priklopelo do vrhunca, ko je Hartman po produkciji pokazal krasen svoj značaj, pripeljal vse štiri soliste nazaj in z njimi delil slavo.

Višek odlikovanja pa je dosegel P. Hartman drugi večer, ko je cesar sam počastil produkcijo in se pripeljal v sijajnem spremstvu osemnajstih članov cesarske hiše, nadvojvodinj in nadvojvod poleg obligatnega dvornega spremstva. Dvorna loža je bila ta večer premajhna. Cesar je večkrat vstal in paznim očesom motril dirigenta-umetnika. Kadar je cesar pričujoč, se ne ploska nikomur, razen da cesar sam vstane in dá znamenje občinstvu. Le-to je komaj čakalo zaželjenega znamenja, potem pa burno ploskalo več minut.

Tudi tretji večer je bila dvorana razprodana, produkcija neki najboljše, navdušenost priklopela do vrhunca. Z velikim zadoščenjem je zapustil Hartman cesarsko mesto, v srcu prepričan, da ima Dunaj zaumen za krščansko umetnost. Kritika o oratoriju je bila različna, sploh taka, kakeršno je naziranje pisatelja; vendar v obče jako laskava. Največji kritik dr. E. Hanslik je stvarno, a lepo ocenil to delo, istotako dr. vitez Kralik, dr. Mantuani, Kalbeck, Heuberger itd., katere izjave hočemo porabiti pri analizi dela samega. (Dalje prih.)

*) Presvetli cesar je sprejel P. Hartmana v posebni avdienci, se animal za njegovo delovanje in se laskavo izrazil o oratoriju.

premeni, da bo država povračala vse škode za živino, ki poginejo ali jih pobijejo vsled vrančnega prisada, kakor tudi troške za razkuženje hlevov. Dokler pa ne dobimo novega zakona, naj vlada dovoljuje odškodnine iz kredita za podpore vsled uim.

Rudeči križ.

Zadnja točka je bila poročilo soc. političnega odseka, da se sklone zakon v varstvo znamenja in imena „Rudečega križa“.

Društva „Rudečega križa“ imajo, kakor znano, namen, da podpirajo vojaške zdravnike v vojski s postrežbo in podporami za ranjene in obolele vojake. To društvo je bilo ustanovljeno leta 1863. na mejnarodni konferenci v Genfu. Vsaka država ima za svoje društvo. Avstrijski „Rudeči križ“ je imel l. 1901. nad 52.000 članov in 10 milijonov premoženja. Pripravljenih ima 175 bolnišnic, 50 hiralnic, 700 zdravnikov, 25 lekarjev, 1000 postrežnic in 2000 nosačev, mnogo skladišč in potrebnega orodja.

Znamenje društva je rudeč križ, katero znamenje pa so mnogi zlorabljali v razne namene, posebno v trgovini in industriji. Razna zdravila imajo na zavitkih to znamenje brez dovoljenja. Da se te zlorabe in spekulacije preprečijo, je vlada predložila načrt zakona. Ta zakon določa, da smejo nositi znamenje „rudečega križa“ le društveni člani in uslužbenci, nemški viteški in malteški red. Samo društva „Rudečega križa“ smejo v svoje namene pobirati doneske. Vsa druga podjetja morajo imeti dovoljenje od deželne vlade za taka znamenja na svojih izdelkih. Pregreški proti temu zakonu se kaznujejo z zapornim 6 ur do 14 dni ali denarno globo 2 do 200 kron.

Prihodnja seja je šele v torek, ker ima jutri sejo carinski odsek.

Najnovejše gibanje mej Cehi.

Češki parlamentarni in drugi krogi, ki nikakor niso zadovoljni s premembo taktike češke državnozbornske delegacije, so zanesli mej narod celo živahno gibanje, katerega odmev je zahteva, naj se v najkrajšem času skliče shod zaupnikov češkega naroda. Načelnik češkega državnozbornskega kluba poslanec dr. Pacak dobiva sedaj že več dni sem pozive posamičnih političnih društev in korporacij, v katerih se deloma izraža obžalovanje, da je klub opustil obstrukcijo in poziva, da se nemudoma skliče shod zaupnikov, ki naj konečno odločijo, kako stališče naj zavzema češka državnozbornska delegacija. Seveda zahtevajo shod zaupnikov tudi taki krogi, ki odobrujejo sedanjo taktiko svojih poslancev, a jim je z ozirom na agitacijo nasprotnikov mnogo na tem, da se pojmi zjasne.

Kakor sedaj znamenja kažejo, bo klub res v kratkem ustregel tej želji. Z Dunaja namreč poročajo, da je parlamentarna komisija češkega kluba že sklenila, da ustreže tej želji, ter hoče izvršiti odbor stranke sklicati v Prago shod vseh deželnih zaupnikov. Shod se vrši bržkone že cvetno nedeljo, dne 5. aprila.

Baron Fejervary o dvoboju.

V včerajšnji seji ogrske zbornice je moral tudi ogrski domobranski minister baron Fejervary na dan s svojimi nazori glede dvobojne razvade v armadi. Poslanec Košutove stranke Benedek je namreč, utemeljujoč svojo interpelacijo v zadevi znanega ukaza vojnega ministra Pitreicha, odlično zahteval, da ta ukaz na Ogrskem ne stopi v veljavo. S tem je izbežal domobranskega ministra Fejervarya, toda njegova izjava je bila v direktnem nasprotju s poslančevim zahtevom. Minister je namreč izjavil, da je izdal za ogrsko dežel. brambo popolno enak ukaz, potem pa nadaljeval: Akoravno zakon prepoveduje dvoboj, vendar častniški zbor ne more prezirati veljavnih nazorov sedanje družbe. Ravno meščanski krogi bi bili prvi, ki bi očitali častniku strahopetnost, če bi ne vsprejel poziva k dvoboju. Ker se pa da sklepati, da bodo nasprotovali predpisi o častnih aferah v armadi nazorom protidvobojne lige, je vojna uprava častništvu morala pojasniti pravo smer tega postopanja. Sklenil pa je minister svoj govor z nastopnimi besedami: „Naj bi se protidvobojna liga borila za svoje ideje in jih dovedla do zmage! Če prevladajo v javnosti protidvobojni nazori, se jim bo častniški zbor gotovo prilagodil.“ — Sklep ministrovega govora se nič kaj ne ujema z ostalim njegovim govorom. Minister se izgovarja na meščanske kroge in pravi, da se častniki morajo odzivljati njih pozivom na dvoboj, in vendar meri ves napor protidvobojne lige na odpravo dvoboja v armadi. Kakor hitro bo ta razvada iztrebljena iz vojaških krogov, bo temu zlu konec tudi v javni družbi. — Radovedni smo sedaj le še, kaj je ukrenil v tem slučaju grof Welsersheimb, ki je v zbornici oddal ravno nasprotno izjavo.

Delo v carinskem odseku.

Novoizvoljeni carinski odsek se je včeraj takoj po sklepu zbornice seje sešel k prvemu posvetu ter izvolil za načelnika po-

slanca dr. Bärnreitherja, njegovima namestnikoma pa poslance Jedrzejowicza in Basevija. Carinski odsek bo imel z malo izjemami vsak dan sejo in prva meritorna razprava se vrši že danes. V današnji seji predloži načelnik v razpravo glede razdelitve dela in poročil naslednji predlog: Najprej naj se bavi odsek s carinskimi tarifnim zakonom, potem naj pride na vrsto šele carinski tarif. O nobenem teh dveh velikih del naj se v odseku ne vrši glavna razprava. Vse delo se mora razdeliti v šest glavnih oddelkov: 1. žito, sadje in sočivje, kolonijalno blago; 2. živina in živalski produkti; 3. tekstilna industrija; 4. železo in druge kovine, stroji; 5. les, papir, kemikalije; 6. carinsko-tarifni zakon. Pododsekov ni potreba, marveč vsak referent naj predloži svoje poročilo takoj plenumu carinskega odseka. O vsakem tarifnem razredu se vrši samostojna nadrobna razprava. Konec razprave se glasuje skupno o vseh točkah, glede katerih ni bilo nikakega ugovora, o drugih se vrši glasovanje posamič. Glede točk, o katerih se odsek nikakor ne more zediniti, se sestavi poseben zaznamek. Po završeni celotni razpravi stopi odsek še enkrat v dogovor z vlado glede prepornih točk in potem glasuje o vsaki posebej. — Tako predlog načelnika dr. Bärnreitherja. Sodi se, da bo ta načrt večinoma obveljal na celi črti, vkljub temu je pa pričakovati o tej zadevi daljših razprav.

Ministerska kriza v Španiji.

Na Španskem imajo zopet ministersko krizo, ki je pa samo delna, ker se je ločil iz Silvelovega kabineta edino le finančni minister Villa Verde. Kriza se je pojavila, kot smo že sporočili, radi tega, ker so njegovi ministerski tovariši zahtevali izredno zvišanje držav. proračuna, za katero zvišanje pa minister ni mogel najti potrebnega pokritja in je je torej odklonil. Večje izdatke so zahtevali posebno ministri vojne, mornarice in javnih del. Naslednikom Villaverdevim je že imenovan odličen odvetnik Rodríguez Sampedro, ki je že položil prisego v kraljeve roke. Seveda s tem še ni rešena akutna finančna kriza, ker tudi novi mož brez novih virov ne bo mogel ustreči zahtevam svojih tovarišev.

Samomor generala Macdonalda.

Iz zadnje burake vojske znani angleški general sir Macdonald se je v sredo ustrčil v pariškem hotelu »Regina«. Pravi, da je bila glavni povod samomoru obtožba, ki jo je naperilo proti njemu angleško vojno sodišče radi mnogih nenravnih dejanj, ki jih je zakrivil kot poveljnik angleških čet na otoku Ceylon. Macdonald je bil v vojski z Buri l. 1881 ujet. Ujel ga je buraki general Joubert. Po sklenjenem miru je bil osvobojen in v zadnji vojski se je zopet boril z Joubertom in imel pri svojih operacijah nekoliko več sreče nego prvi pot. Po končani burški vojski je bil pozvan za vrhovnega poveljnika na otok Ceylon. — Pariški krogi trdijo, da so mu napor v zadnji vojski povzročili hudo živčno bolezen, v pismu, ki je zapušča, pa sam pravi, da ga ženejo v smrt poročila častnikov o dejanjih, ki jih je res zakrivil, in pravi, da bodo sedaj zadovoljni njegovi nasprotniki na Ceylonu.

Iz brzojavk.

Mlado češki poslanci in nagodba. Mlado češki poslanci ne sprejmo za sedaj nobenega referata niti v nagodbenem niti v carinskem odseku. — Poslanec Kramar o češki taktiki. Na shodu političnega društva v Taboru je govoril poslanec dr. Kramar o opustitvi obstrukcije ter izjavil, da je bila ta prememba sedaj edino umestna. Izjavil pa je, da tozadevna predloga ni stavil on in se mu je tudi dolgo upiral, konečno se pa udal večini in bo sedaj sklep zagovarjal z vso silo, ker se ne sme dopustiti, da bi poleg protiaustrijskega pangermanizma zmagoval češki protiaustrijski radikalizem. — Deputacije proti vojni predlogi. Predsednik ogrske zbornice je moral včeraj sprejeti 4 deputacije, broječe tisoč mož, ki so mu vročile ugovore proti vojni predlogi. — Ruski socialisti so imeli v Lvovu strankarski shod. Na shodu so sklenili protest proti temu, da se baie namerava v Galicijo naseliti 40.000 hrvaških poljskih delavcev. Sklepali so o ožji strankarski organizaciji. — Kriza v Bolgariji. Sofijski listi javljajo, da namerava odstopiti ves kabinet, ker ni mogoče dobiti primerne naslednika vojnemu ministru. Vsak namreč uvideva potrebo novih izdatkov za armado. — Ameriško brodogradništvo na svojem potovanju v Evropo ne bo pristalo v nobeni evropski luki. Vsled tega je Roosevelt odklonil povabilo nemškega cesarja, naj obišče brodogradniško luko. — Španski parlament je razpuščen. Kralj je včeraj podpisal dekret glede razpusta španskega parlamenta. Nove volitve v zbornico se vrše 26. aprila, v senat pa 10. maja.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 27. marca.

Netaktnost poslanca Berksa in celjsko vprašanje. »Slovenski Gospodar« piše: »V proračunu naučnega ministerstva za leto 1903 je postavljena tudi svota 10.000 kron v svrhu zidanja poslopja pri Celju za samostojne slovenske gimnazijske razrede. Kakor znano, pa Slovenci zahtevamo, da se zida poslopje za slovensko gimnazijo v Celju, ne pa izven Celja. To stališče je zavzel že lani naš poslanec g. Fr. Robič v proračunskem odseku in tudi letos bo postopal v tem smislu. V našem listu smo že omenjali, da so se slišale o poslancu gosp. vitezu Berkso govornice, ki so trdile, da se pogaja brez vednosti drugih poslancev z merodajnimi činitelji o zidanju poslopja samostojnih slovenskih gimnazijskih razredov izven Celja. Poslanec Berks je na te govornice v našem listu odgovoril. Zdej pa je zakrivil gospod poslanec Berks novo netaktnost v državnem zboru. Stavil je predlog, naj se že v proračunu glasi, da se zida novo poslopje v Celju samem. S tem seveda soglašajo vsi slovenski poslanci in vsi štajerski Slovenci sploh. Dase more staviti kak predlog, potrebuje vsak predlagatelj najmanj 20 podpisov v državni zbornici. A teh si gospod poslanec Berks ni hotel poiskati med slovenskimi poslanci, ki bi rado-voljno podpisali, ampak naprosil jih je pri čeških poslancih. Prezrl jih je torej samovoljno. Kaj je hotel s tem doseči, ne vemo. Ako je mislil, da bodo sedaj njegovi volilci rekli: »Elini Berks skrbi za celjsko vprašanje!«, potem se je varal. Volilci so za tako nezrelo naziranje precmikani. Zdi se nam, da mu je v tem oziru samo »Domovina« obsedela. Verjetnejše pa je, vitez Berks je hotel s takim postopanjem pokazati, da se hoče za celjsko vprašanje brigati le on sam, da je to vprašanje le njemu poverjeno! Taki nakani pa moramo odločno ugovarjati! Celjsko vprašanje je vseslovensko vprašanje, in če bi se kedaj izročilo zasledovanje tega vprašanja po-jedinemu poslancu, potem to bržkone ne bo gospod vitez Berks. Zakaj, tega nečemo danes utemeljevati. Gospod vitez Berks se je s svojim postopanjem postavil tudi v nasprotje s celjskimi prvaki, ki so zanj gotovo merodajni; kajti ti so v »Domovini« z dne 13. januarja 1903 odgovorili na naša takratna izvajanja proti gospodu Berkso in po daljšem posvetovanju v celjskem »Narodnem domu« izjavili: »Dolžnost, skrbeti za Sloven-cem ugodno rešitev celjskega vprašanja imajo vsi slovenski poslanci, v prvi vrsti seveda štajerski in posebno ti go-spodje: vitez Berks, Robič in Zčkar... Iščimo, kar nas druži! Enotnega nastopa nam je treba bolj kot kedaj! To velja emi-nentno za celjsko vprašanje...!« Tako so govorili celjski prvaki! Mnogo nekdanjih Berksovih volilcev z njim ni več zadovoljno, posebno glede postopanja v celjskem vprašanju si žele marsikatero pojasnila. Dolž-nost gospoda viteza Berksa bi bila, da pride pred svoje volilce, ki žele z njim govoriti odkrito besedo!«

V Rlomanjih se vidi, da ne vodijo agitacije proti domačemu gospodu Krančiču in proti »latinskemu« bogoslužju nikaki ver-ski razlogi, in da se gre tamošnjim agitator-jem jako malo za »vero in cerkev sv. Cirila in Metoda« kakor tudi častni »Eduostia«. Dasi imajo svojega duhovnika, so zdaj že tretjič izvršili samolastno civilni pogreb z županom. »Eduostia« vidi v tem »žilavost in vstrajnost« in bahato poroča, da devet nekrščenih novorojenih otrok čaka na sv. krst in več parov na poroko! To morajo biti lepe raz-mere! Sv. Ciril in Metod bi bila s takimi »uniat« slabo zadovoljna in če bi živila, bi proti temu glasno protestirala. Kako bodo to zagovarjali oni, ki so tako razburili prej mirno in zadovoljno ljudstvo?

Oddaja voženj za bohinjsko že-leznico. V seji poslanske zbornice dné 15. januarja so poslanci dr. Šusteršič, Pogodnik in tovariši, kot znano, inter-pelirali železniškega ministra Witteka v za-devi oddaje vožnje stavbinskih potrebščin za bohinjsko železnico od postaje Škofja Loka skozi selško dolino v Podbrdo. V tej inter-

pelaciji so naši poslanci posebno opozarjali na to, da se je že davno osnoval konzorcij kmečkih posestnikov, ki bi prevzel tozadevne vožnje, a da ga je vlada pri oddaji vožnje popolno prezrla, ne da bi bila stopila z njim v dotiko. Ta interpelacija pa je imela, ka-kor je razvidno iz včerajšnjega ministrovega odgovora, popoln uspeh. Minister Witte-ek je namreč izjavil, da so se pred kratkim srečno završila pogajanja z dotičnim konzorcijem in je železniška uprava temu konzorciju poverila z dnem 1. marca vse vožnje razun razstreljivih tvarin in pa dol-gih cevi.

Učiteljski shod v Ljubljani. Vče-raj popoldne se je vršila v konferenčni dvo-rani II. mestne deške šole v Ljubljani seja pripravlj. odbora za učiteljski shod. Udeležili so se je zastopniki »Slov. učit. društva«, »Slomškove zveze«, »Landes-Lehrer-Vereina« in »Društva učiteljice«. Določila se je snov za govore in izbrali govorniki. Učitelj-ski shod se boode vršil vsakega dne 8. aprila ob 1/10. uri v »Mestnem domu«. Shod bo javen in torej pristopen vsakomur, ki se zanima za šolstvo in učiteljstvo.

Duhovske vesti s Štajerskega. Kot provizor pri Sv. Barbari pri Vurberku je imenovan č. g. Fr. S. Gomilšek. — Prestavljeni so: č. g. kaplan Ivan Sak ošek iz Rogatec v Luče in č. gosp. kaplan Jožef Škvarc iz Kalobja v Rogatec.

V avdienci je sprejel včeraj cesar ba-rona Schwegla.

Umrl je 26. t. m. v Gaberju pri Celju g. Janez Zupanc. Pokojni je bil vri narodnjak, ki je dolgo časa živel v tujini, kjer si je s svojo žilavo pridnostjo zaslužil lepo premoženje, katero je na večer svojega življenja prišel uživati v svojo ljubljeno do-movino. Pa tudi v Celju mu njegova pridnost ni dala mirovati. On je začel med Slovenci buditi veselje do lastnih domov. Koliko stavb je on sam zidal, pri kolikih slovenskih stavbah je on sprožil srečno misel in s svojim svetom pomagal in vse to iz golega domoljubja in človekoljubja — vsaj ni bil ne stavbenik, ne podjetnik, — ampak priprost hišni po-sestnik. Tudi celjski »Narodni dom« je de-loma sad njegovega truda. Z njim zgube celjska narodna društva vnetega člana, celjski narodni voditelji izkušenega svetovalca in denarni zavodi nesebičnega pospeševalca. Zato se sveti njegovo ime z zlatimi črkami ne samo na spominski plošči »Narodnega doma«, ampak tudi v srcih vseh celjskih Slovencev, ki sedaj za njim žalujejo, zato plapolja z »Narodnega doma« velika črna zastava. — Kako je spoštoval svojo vero, kako je ljubil svoj narod pokojni Janez Zupanc, kaže njegov testament. Razven za maše je zapustil 600 K za cerkev v Botrič-nici, 2000 K za »Dijaški dom« in 6000 K za dijaške ustanove v prid slovenskim di-jakom. Pokojnik je doživel 61 let, in ga je spremljala skozi življenje njegova soproga gospa Neža Zupanc, ki ob njegovem grobu žaluje. Bodi vrlemu možu blag spomin!

Zborovanje »Südmarke«. V Sloven-ski Bistrici bo letos zborovala od 6. do 9. septembra nemška »Südmarka«. Društvo, ki ima namen, kupovati slovenska posestva za Nemce, hoče pripovedovati o svojem delo-vanju letos v sredi ninaše štajer-ske slovenske zemlje. To je drzno izzivanje! Upamo, da bo o tem še pravo-časno govorilo politično društvo za slovenje-bistriški okraj.

Tržaški Slovenci in občinske volitve. Na shodu polit. društva »Eduostia« v Barkovljah je bil postavljen slovenskim kandidatom za bližnje volitve v tržaški ob-činski svet za IV. okraj g. Ivan Ger-dol, posestnik na Greti in c. kr. poštni oficijal.

Z Bleda se poroča nekaterim listom, da je posestnik g. Anton Wester, katerega smrt smo včeraj javili, ponesrečil. Na cesti v Bohinj se mu je prevrnil voz in g. Wester je padel tako nesrečno na sence, da je bil v četr ur mrtev. N. v m. p.

Samomor s kuhinjskim nožem. V Gratweinu na Štajerskem si je s kuhinjskim nožem prerezala vrat na Kranjsko pri-stojna Jožefa Bajuk, ki je prišla tja na obisk k svojim sorodnikom. Našli so jo mrtvo.

Pokopali so v Mariboru poštnega slugo v pok. Janeza Sterbenca, doma

iz Brezovice na Dolenjskem. Boril se je pod Radeckijem.

— **Sin ubil mater.** Iz šibenske Regonice poročajo nadrobneje v tem le pretrčljivem dogodku: 39 letna Jura, žena Svetana Zupanovića, je bila dne 14. t. m. na delu pri Tade Zupanoviću. Isti večer je bila se svojim 15 letnim sinom Ivanom na večerji pri Tade Zupanoviću. Po večerji je sedela na stolici. Neka žena jej je naslonila glavo na rame in zaspala; druga je bila kraj nje in plela lase, dočim je hišna gospodinja došla. Okolo 10. ure zvečer je sin Ivan snel puško enocevko z grede in rekel: Sedaj bi te lahko ubil, mati. V isti hip pa se je puška res vžgala v daljavi pol metra. Ves svinec se je zadel v desno stran telesa uboge žene tako, da nesrečnica ni spregovorila niti besede več; v hipu je izdahnila dušo, ostavši sedeča s stegenoma nogama in glavo naslonjeno na ramo. Grozno je to delovalo na navzoče. Neko navzoče dete je padlo v nezavest. Vsi so zbežali, ena žensk z nezavestnim otročičem v naročju. Ko je Ivan videl, da je ubil mater, je zakričal: »Gorje meni, mati moja, ubil sem te! — in zbežal je, da bi ubil sebe. Ali ljudje ga so prijeli in naznanili dogodek orožnikom, ki so nesrečnega mladeniča izročili sodišču.

— **Iz mengijske okolice.** Dne 25. t. m. ob polu 4 uri popoldne je v prostorih »pri Jelenu« v Mal. Mengju, kat. slo v. izobrazovalno društvo Mengješ priredilo gledališko predstavo. Že ob 3. uri bilo je vse zasedeno, in ob začetku bil je prostor natlačen poln — mnogo jih je odšlo, ker niso mogli notri. — Žal, da je prostor tako majhen, to se vidi pri vsaki zabavi, katero priredi omenjeno društvo, je več občinstva. Radostno opažam, da se je jela tudi naša inteligenca zanimati, ter vsikdar v večjem številu poseđa zabave. Tako je prav. Igralci in odbor imajo večje veselje, zabave dobivajo večji ugled. Točno se je pričel vopred. 1. Veneč narodnih pesmij, katerega je izvajal pod vodstvom g. G. ženski oktet, nam je močno ugajal — uvideli smo, kako ljubke so naše pesmi, ako se pojo ubrano in z občutkom. 2. Prolog-deklamacija. Učenka A. Preseljeva, nas je presenetila, tako neustrašeno in navdušeno je deklamovala in nas uverila, da tudi 3. točka igrokaz »Lurška pastirica« nam bode ugajal, in nismo se varali, kajti pričakovali nismo, da bode Bernadka, njena mati, grofinja Tilka, Zofija, Mina, Barba, njene hčerke, male deklice, tako dobro izvedli svoje vloge. Pevske uložke so bile fino izpeljane. Prvič so nastopile in kako dobro in gladko je vse šlo. Šepetalca ni potreba, kjer se igralci tako dobro naučijo. Tudi male vloge so bile v dobrih rokah, tako, da ne morem in ne smem izuzeti nikogar, ampak vse pohvaliti in reči, le tako naprej. Gajite nadalje petje, i. t. d., pomagajte vsi po svojih močeh, da izobrazovalno društvo doseže svoj smoter v blagor in prid mladine. G. G. lpu pa v zahvalo in čast bodi rečeno, da naj še za naprej ne odreče svoje pomoči in požrtvovalnosti in naj še nadalje podpira društvo, da se bode razvivalo in raslo, doneslo stoteri sad njemu v radost in ponos, nam pa v blagor in prid, v to pomozi Bog in narod!

— **Kdo je župan v Novem mestu?** Piše se nam iz Novega mesta: Lani smo dobili nov občinski odbor, kakor ga je blagovolil imeti g. dr. Slane. V odbor je bil izvoljen tudi obče priljubljeni prejšnji župan g. dr. Segula, ki pa ni hotel plesati po Slančevi godbi in ne sprejeti županstva. Po daljšem ugibanju je bil izvoljen g. pl. Sladović, s katerim bi bili konečno zadovoljni, ko bi v uradu kazal več samostojnosti in ne poslušal toliko g. Rozmanovega Korelna. Ta se tudi zaveda svoje veljave in oblasti, kar rad glasno pové, kedar se vrne iz Bele cerkve. Za to glasno samohvalo je bil že večkrat odlikovan. Sicer je lepa lastnost, da vsakdo odkrito govori; a pomisliti mora, kaj in kje govori. Minolo nedeljo se je g. Rozman Korel vrnil iz Bele cerkve ter meščane iznenadil z novim svojim velikanskim dertom. Po svoje je povedal poslušavcem, da z g. županom ni prav nič zadovoljen, ravno tako ne z gosp. Perkotom kot ravnateljem mestne hranilnice. Izdal je tajnost, da hoče poslati g. Ogorevca v šolo, da si priuči poslovanje v hranilnici in da ga posadi na mesto g. Perkota. Gosp. Rozmanu le toliko povemo, da mu še ne mislimo izročiti županovega stola, in ko bi tudi g. dr. Slano to ukazal: Sicer pa svetujemo g. Rozmanu, da previdneje govori o g. županu, sicer si poiščemo drugi pot. In kar se tiče hranilnice, moramo javno priznati, da imata največ zaslug ravno g. Perko in bivši župan g. dr. Segula. Sicer pa drevesa še ne raste v nebesa. Ako želite, govorimo dalje in več. Več meščanov.

— **Hotel je v Macedonijo.** Včeraj zjutraj prijel je policijski oficijal Schabl na južnem kolodvoru v Trstu 16 letnega Adolfa R., ki se je po železnici pripeljal tje iz Češke, da pojde na pomoč Macedoncem. Mladenič je izpovedal, da je mehanik-vajenec ter da je 160 kron, katere mu je izročil oče, da

plača mojstra, hotel porabiti za potovanje v Macedonijo.

— **Valel strahu izgubila glas.** Poročali smo, da je v Gradcu deželni kancelist Löffelmann umoril svoja dva otroka, ženo in sebe. Gospa Smerdar, ki ima stanovanje poleg Löffelmannovega stanovanja, se je tega tako prestrašila, da je skoro popolnoma izgubila govor.

— **Tudi v Istri se giblje.** Posojilnica na Volovskem zida »Narodni dom.« Isto-tako gradi tudi posojilnica v Podgradu svoj lastni »Narodni Dom.« V Hruševici pa do-zida poslopje za mlekarino. Postavljajo že tudi stroje. Mlekarna v Hrušici je prva, urejena popolnoma moderno.

— **Obesil se je v Zagrebu leta 1853 v** Smihelu pri Stopičah rojeni postrešček Jos. Brezovar.

— **Ogenj.** Pretečeni ponedeljek dne 23. t. m. ob 3/4. popoldne uničil je požar posestniku Alojziju Pintariću vsa štiri poslopja v vasi Zabukovje, fare raške. Zažgal je baje petletni otrok. Škode nad 4000 kron. — Očividce pa je pogrešal vsega naj-skromnejšega gasilnega orodja. Ručani! Vzdrnite se ter osnujte prej ko prej gasilno društvo! Naprej!

— **Žrtve alkohola.** V sredo so našli otroci v bližini školskega poslopja v Trbovljah v potoku mrtvo žensko truplo. Bila je Marija Leber, doma iz Loke. Ponesrečena je bila prejšnji večer s svojim možem v neki gostilni v Trbovljah. Proti pol deveti uri zvečer se je napotila proti domu, njen mož je pa še dalje pil v gostilni. Bržkone je žena v svoji pijanosti padla v potok in utonila.

— **Ravnatelj goriške gimnazije,** Gross, je umirovljen na lastno prošnjo. Tem povodom mu je podeljen naslov vladnega svetovalca.

Ljubljanske novice.

Ljubljanski grad. V najem se oddajo vrt in senužeti na ljubljanskem gradu. V marsikaterem oziru je ta grad z nasadi vred v resnici močno zanemaren, tako, da se tujec, ki ga poseti, ne pritožuje brez vzroka čezenj. Se tisti dve klopi, ki sta gori postavljene, sta komaj za rabo, treba bi jih bilo pa postaviti najmanj še kacic deset na primernih krajih. Pa se hoče pri nas promet s tujci pospeševati! Za ta procvit žrtvujejo druga mesta vse druge udobnosti! Pri nas finančna uprava še ne privoščiti par klopi, da bi se tujec na gradu na nje vsedel!

— **Bolniško in podporno društvo pomoč-nih uradnikov** je imelo pretekli torek, 24. t. m. v Štrkljovem hotelu izredno sejo, v kateri se je konstituiral odbor. Načelnikom je izvoljen Iv. Dražil, namestnikom Fr. Nedeljk, blaginikom Fr. Negovetič in tainikom J. Tomažič; odborniki pa: Jos. Dodič, C. Globočnik in Iv. Zadel. — V redni prihodnji odborovi seji 31. t. m. bo odbor izdelal pravila kakor jih je občni zbor sprejemal, ter jih predloži potem vladi v potrjenje; na dnevni red pride tudi kontrola bolnikov.

Uro našel. Tapetniški vajenec Jožef Dermasta, stan. na Glincah je našel v Frančiškanskih ulicah srebrno zapestnico z obe-skom

S ceste. Včeraj popoldne bi se bila ob Gruberjevi cesti skoraj velika nesreča pripetila. Hlapec Jakob Jerin, stanujoč v Prečnih ulicah št. 2, je peljal s parom konj težko obložen voz po Gruberjevi cesti navzgor. Konja sta opešala in nista mogla voza potegniti naprej, pa tudi na mestu ga nista mogla obdržati, tako da je voz tekel po klancu navzdol in vlekel konja za seboj. Voz zavil je kraj ceste, podrl ograjo in prišel z zadnjim delom pod cesto. K sredi je pa ograja zadela v drevo in obdržala voz, da ni tekel po strmini v Gruberjev kanal. Na licu mesta se je nabralo takoj vse polno ljudi, ki so pomagali, da sta konja zopet potegnila voz na cesto.

V bolnico so pripeljali danes zjutraj posestnikovega sina Frančiška Suhadolnika iz Kamnika občina Preserje. Včeraj popoldne je pri vrtanju vodnjaka ponesrečil. Ko je vsekaval v skalo luknjo, da bi jo potem napolnil s smodnikom in skalo razstrelil, skočila je iskra v zabojček, kjer je bil smodnik, in ga je vžgala. Nad jeden kilogram smodnika se je vnel in Suhadolnik opalil in spekel po obrazu in po rokah.

Na potu obnemogel. Anton Zadnik, delavec v Sodražici, prepeljal je včeraj svojega 73 let starega očeta v Ljubljano. Starček je bil tako slaboten, da so ga morali z rešilnim vozom prepeljati v bolnico.

V begunjsko kaznilnico so danes zjutraj peljali orožniki 6 žensk.

S tira skočil. Na južnem kolodvoru je včeraj popoldne pri skladišču skočil jeden voz tovornega vlaka iz tira. Ko so voz izpraznili, so ga postavili nazaj na tir. Nesreča se ni nobena pripetila.

— **—** Mlada tatica prijeta. Policaj je danes dopoldne prijel na Marijinem trgu 15 let staro mlekarico Ano Bradaško v službi pri Pavlaču v Madnem, ker je ukradla včeraj kuharici Neži Hudovernik na Marijinem trgu št. 1 denarnico s 6 kronami. Mlada tatica je

tatvino takoj priznala in obljubila, da bode denar povrnila.

— **Zopet samomor vojaka.** Prostak c. in kr. pešpolka št. 27 Stefan Batiša se je včeraj ob 3/3. uri popoldne v infanterijski vojašnici s službeno puško vstrelil v prsi. Zadel se je v srce in je bil takoj mrtev. Zapustil je na očeta pismo, v katerem mu je menda naznanil, kaj da ga je gnalo v smrt

Makedonija.

Arnavti proti reformam. Sultan hoče z lepa pridobiti Arnavte za reforme, ker pritiskata nani avstrijska in ruska vlada. Pošilja jim iz Carigrada večinoma arnavtske vojake, kateri jih naj pregovarjajo. V Peč je prišel kot poslanec Bečir beg Mahmudbegović kateri je iz stare, sedaj poturčene rodbine Crnojevičev in pri Arnavtih jako priljubljen. Njemu na čast so zaprli prodajalnice in mu šli trumoma nasproti. A ko jih je začel v imenu sultanovega pregovarjati, so mu rekli, da se ne udaio. Sultanu, rekli so, smo zvesti, a o reformah naj nam le molči! Oni imajo vsakega za izdajavca, kateri jim govori o reformah, in zdaj pravijo, da sultan dela proti samemu sebi. Ravno-pravnosti kristjanov z mohamedanci nočejo pripustiti za nobeno ceno.

Zdaj ima torej turška vlada dvojno pot: Ali se uda Arnavtom in s tem pred celim svetom prizna, da ni z možna sama izvesti reform, ali pa mora z orožjem prisiliti Arnavte, da se udado.

Boji. V Malesu je bolgarska četa v boju ubila tri Turke. V Laski so umorili krščansko ženo. V plaskaviškem gorovju so se pojavile bolgarske čete. Arnavti so na nekem shodu sklenili, da napadejo Prizren. Mesto je zaradi tega v velikem strahu. Albanci so v Tetovu ubili dva Srba. Ešad paša preganja vstaje z vso silo. Znani ropar Marko Kuč se je s svojo številno četo zaprl v utrjeno Novajo. Ešad paša jo je izkušal bombardirati, a brez uspeha. Nato je Kuč zbežal s svojimi ljudmi v gore. Ker je Ešad paša postal nasilno tudi proti katoliškemu prebivalstvu, se je avstrijski poslanik baron Calice pritožil pri turški vladi. Vlada je izvedela, da nameravajo vstasi razdreti solunsko-monastirsko železnico; zato je dala ostro zastražiti železniški tr.

— **Nobenega kaplje krvi za Ma-kedonijo** je izjavil te dni ruski poslanik Sinowiev v Carigradu dopisniku lista »Nowoje Wremja«, ko ga je vprašal, kako meni Rusija pospešiti rešitev tega vprašanja. Ob enem je poslanik izjavil, da se »pravica«, da zatre upor, prepusti le Turčiji.

Književnost in umetnost.

* **Slovensko gledališče** Danes v petek in jutri v soboto gostuje na slovenskem gledališču gospa Irma Polakova iz Zagreba v burki s petjem in plesom v 7 slikah »Vroča kri«, spisala L. Krenn in K. Lindau. Na to slede še tri benefične predstave. — Včeraj so peli Parmovo novo melodijozno opereto »Amacónke«. Dosegel se je zopet velik uspeh. Posebno ljubke so zopet koračnice, pri katerih je Parma mojstra.

* **Iz cesarske akademije znanosti na Dunaju.** V seji filozofsko-historičnega razreda dne 18. febr. t. l. je bila akademiji predložena razprava našega rojaka, vseučiliškega profesorja dr. Karla Streklja, naslovljena »Zur slavischen Lehnwörterkunde« s prošnjo, da bi jo akademija sprejela v svoje »Sitzungsberichte«. V zadnji seji tega razreda dne 18. marca se je odločilo, da se ta razprava vsprejme ne v »Sitzungsberichte«, ampak v akademijske »Denkschriften«, kar je posebno priznanje za našega učenjaka.

* **»Spokorna«.** V »Slov. Pesmarice« II. zv., ki ga je izdala »Družba sv. Mohorja«, se nahaja tudi pesem pod gornjim naslovom, s pripombo: »Primorska, harmoniziral J. Kokošar.«

Iz tega bi vsakdo sklepal, da je ta pesem slovenska, narodna pesem; a temu ni tako.

Res je, da je močno udomačena po vsem Primorskem, in odkar jo je gosp. Kokošar priobčil, tudi po drugih slovenskih pokrajinah; vendar prekrasna pesem ni slovensko-narodna, ampak laška, umetna. Uglasbil jo je Francesco Sinico in jo najdeš v »Lira del popolo«. Canzoni populari. — Inni sacri (pag. 82), katero knjižico je izdal omenjeni skladatelj; ako se ne motim, je bil učitelj glasbe v Trstu.

Spominjam se, da smo prelepo pesmico peli že učenci na normalki v Gorici pod vodstvom učitelja pokojnega Ant. Hribarja. V stolni cerkvi v Gorici pa jo je o postnih propovedih pela vsa natlačena polna cerkev v laškem jeziku. Unisono petja, iz toliko grl, je napravljala izreden vtisek. Laško besedilo je poslovenil rajni semeniški profesor Stefan Kocijančič. Harmonizacija Kokošarjeva je

jako lepa. Opomniti moram pa, da je pri Sinicu v predzadnjem taktu prva nota g in ne b, kakor je pisal g. Kokošar. Sicer je pa ta prememba v melodiji prav malenkostna. Janko Leban.

izpred sodišča.

Izpred deželnega sodišča.

»Kar po ravbarsko narediva«, je rekel France Pavšek, kajzarja sin z Vrha svojemu 15 let staremu bratu Lovretu dne 14. decembra na Vrhu pri Kanderšah, ko sta odhajala od Grilovih in uprizorila zunaj neki prepri. Na Francetov klic, da bo vse pobil, so Grilovi prišli iz hleva in vprašali, kaj da je? France Pavšek je zakričal, kdo da mu je oklešček zagnal, in na odgovor, da nobeden izmed njih, ker so bili v hlevu, odgovori France Pavšek: »Le tiho bodite, če vaju na pravem mestu dobim, bosta že videla. Lovrenc, kar vsak eno poleno vzemiva in kar po »ravbarsko« narediva.« In res udari France Pavšek gospodarja s tako silo po glavi, da se nezavesten zgrudil; potem zamahne še proti sinu, a ta mu je udarec z roko ujel. Na izjavo gospodinjce, da ga bo naznanila, rekel je obdolženec: »Predne me boš ti naznanila, boš poginila.« Sodni dvor ga je obsodil na šest mesecev ječe, brata Lovreta pa je oprostil. — Zaradi prostora sta se stopla. Čevljarški pomočnik Janez Primožič iz Križev pri Trzinu je dne 23. novembra m. l. v Hladnikovi gostilni na Pristavi rekel Francetu Bohincu, naj se mu ogne, ker je tu njegov prostor; vnel se je mej njima prepri, katerega konec je bil, da je Primožič z nožem Hladnika v trebuh sunil in mu na videz prerezal le trebušno kožo, v bolnici so pa zdravniki konstatirali, da sega prereza v trebušno votlino. Obdolženec se zagovarja, da je bil ob času dejanja do nezavednosti pijan, kar pa priče ne potrjuje; obsojen je bil na štiri mesece težke ječe. — Tepež. Janez Šubic, posestnika sin v Hotovljah, je na Srednjem Brdu v prepri Jerneja Stalca tako s polenom po glavi udaril, da so se mu možgani pretresli. Vzrok tega napada je bilo baje sovraštvo njunih očetov. Sodišče ga je obsodilo na tri mesece ječe. — S tolkačem ga je. Lansko leto dne 21. septembra vračalo se je več fantov iz Podgorškovke gostilne v Bukovci proti domu. Navstali velik nemir je napotil gostilničarja Jan. Spenkota, da je vstal in prišel fante mirit. Za obrambo vzel je tolkač, kateri je bil pri vratih naslonjen. Kmalu nato je nekdo s tolkačem udaril Tina Jereba po levi strani glave, Franceta Kristana pa po nogi. Janez Spenko odločno zanikuje, da bi bil on storilec, ter pravi, da mu je eden fantov od zadnje grude vzel tolkač in skočil na prednje fante. Poklicane priče zanj ugodno pričajo, le to se ni moglo dognati, kdo da je bil storilec; pač pa so neke priče potrdile, da ga je Martin Pavlin udaril in da se je kmalu potem na podstrešju Spenkotove gostilne izrazil: »Malo preveč sem ga, a tiho bodite, da ne bo sitnosti.« Pavlin pa pravi pred sodiščem, da ni tako govoril, pač pa je rekel: »Enkrat sem enega udaril, pa sem sedem mesecev sedel, sedaj bi pa ne hotel nobenega več.« Sodišče je Janeza Spenkota oprostilo.

Razne stvari.

Najnovejše od raznih strani.

Maščevanje ženske. 20letna žena Ivana Vitaljana je imela ljubimca, ki ji je postal nezvest. Radi tega je pozvala svojega moža, naj njenega ljubimca zabode. Mož je to res storil in ljubimcu zasadil nož v srce. Zakonsko dvojico je aretirala policija. — Stavkati so sklenili železniški uslužbenci na Gothardovi železnici. — Boj v gledališču. V Bielostoku so se v gledališču primerile socialnodemokratske demonstracije. Delavci so se v gledališču stopili do krvi s policijo. Nad 20 delavcev je bilo aretiranih. — Stavka fija kar je v. V Rimu so sklenili izvoščiki, da prično v ponedeljek stavkati, ako magistrat ne odobri zvišanje tarifa. — Nepošten oskrbnik. V Casale so aretirali oskrbnika gospe Garino, ker ga dolže, da je svoji gospodinjji ukradel tri milijone lir. — V Celovcu obsojenega Maška so odpeljali v kaznilnico Suben. — V Hamburgu je trgovec Rudolf Meissal ustrelil svojo ženo in sebe. — Napačno ustrelil. V Požunu je hotel pekovski pomočnik Novomazky ustreliti svojo nezvesto ljubimko. Po pomoti pa je smrtnonevarno obstrelil neko drugo delavko. Nato je ustrelil samega sebe. — Canestrinijev nos. V Tridentu so neznan ljudje po noči poškodovali Canestrinijev spomenik. Canestrinijevemu kipu so odbili nos.

Šerif Efendi Arnavtović, vodja turške opozicije v Bosni, je bil, kot smo sporočili mej brzojavnimi vestmi, po štiridnevni tajni obravnavi pri sodišču v Travniku obsojen radi veleizdaje v dveletno težko ječo. Razpravi je poleg sodnikov in zagovornika prisostvovalo le malo število srbskih in tur-

ških zaupnikov. Obsojen je bil Arnautović edino le kot avtor proti Avstro-Ogrski napere brošure; drugi del obtožnice: tiho-tapstvo in razdelitev orožja mej turško pre-bivalstvo, je državno pravdnitvo samo uma-knilo tekom razprave. Obsojeni je po svojem zagovorniku vložil ničnostno pritožbo. Pred sodnim poslopijem se je koncem obravnave zbralo na tisoče Turkov in Srbov.

Run na nemško češko hranilnico.
Proti vodji čeških krščanskih socialcev in uredniku »Katoliških Listov« gospodu Mi-slivcu so uvedli preiskavo, ker ga dolže, da je on provzročil run na ta nemški za-vod z izjavo, da mu hranilnica ni mogla ni-česar izplačati na njegovo hranilnično knji-žico. — Policija je zasledila dalje ponare-jena pisma z namestništvem pečatom in podpisom namestništvenega podpredsednika, v katerih se trdi, da je ta hranilnica izgu-bila 17 mil. kron.

Društva.

(Slovensko akademično društvo »Ilirija« v Pragi). Na II. rednem obnem zboru z dne 18. marca in na 1. odborovi seji z dne 19. marca t. l. »Slovenskega akadem. društva »Ilirija« v Pragi« je bil izvoljen naslednji odbor: 1. cand. jur. Egon Starč, predsednik; 2. stud. teh. Vekoslav Smole, podpredsed-nik; 3. stud. jur. Josip Marn, tajnik; 4. stud. teh. Viljem Kuček, blagajnik; 5. stud. jur. Janko Pretnar, knjižničar; 6. stud. jur. Julij Pavliček in 7. stud. phil. Pavel Pestotnik preglednika. Namest-ništvo v Pragi je društvu dovolilo, da se sme imenovati »akademično«, kakoršno je bilo de facto že popreje.

(Ormoška moška podruž-nica sv. Cirila in Metoda) ima občni zbor v nedeljo dne 29. mar-cija 1903 ob 11. uri predpol-dne v dvorani okrajnega za-stopa. Vpored: 1. Poročilo predsedništva o stanju podružnice. 2. Volitev novega vod-stva. 3. Volitev odposlanca k veliki skup-ščini. 4. Slučajnosti. Ormož, dne 21. mar-cija 1903.

(Jugoslovanski klub »Slo-vanske besede« v Beču) vabi svoje člane na skupščino, ki se vrši dne 31. t. m. ob 8. uri zvečer v prostorih »Slo-vanske besede«, L. Bräunerstrasse 7.

Narodno gospodarstvo.

Dobavni razpis.

C. kr. trgovinsko ministerstvo je nazna-nilo trgovski in obrtniški zbornici v Ljub-ljani, da se bo dne 8. aprila t. l. pri okrožni finančni prefekturi v Zofiji vršila ponudbena razprava za dobavo lesnega materiala (hrast, lipa in dr.) ki se potrebuje za državne že-leznice.

Približna vrednost dobave znaša 47.154 frankov, kavgija pa 2357 frankov. Natandneji dobavni pogoji itd. so pri navedeni finančni oblasti in pri materialnem oddelku želez-niškega ravnateljstva v Zofiji na vpogled.

Novi poštni dogovor z Rumunijo.

Odslej se sme vrednost pri zavojih itd., ki je bila doslej omejena na gotove vsote, označevati v vsaki višini.

Pri povzetjih, priporočenih denarnih pismih itd. se najvišja vsota (doslej 500 fran-kov) določi na 1000 frankov. V vrednostnih pismih se sme pošiljati tudi trd denar. Poštne nakaznice so dopustne do 1000 fr.

Iz Avstrije v Rumunijo se more denar v znesku nad 500 frankov pošiljati samo na 16 glavnih poštah uradov (Bukarest, Braila, Jassy, Galac itd.) Pozneje se bo moglo po-šiljati tudi na druge pošte do 1000 fr. V za-vojih smejo biti tudi pismena naznanila na prejemavca.

Darovi.

Za Jeranovo dijaško mizo so darovali p. n. gg.: Fr. Zorec, trgovec v Ljubljani 4 K; J. Benedičič, kaplan v Šmar-jeti 10 K; A. Lovšin, župnik na Dobrovi 9 K; iz St. Vida 10 K; J. Zupan, kurat v St. Petru 10 K; fin. komisar A. Janežič 6 K; K. Tekster, župnik v Višnji gori 6 K; dr. I. Lesar, vodja semeniški 40 K; gospa Terez. Zabukovec 8 K.

Bog plađaj!

»Posojilnica« v Mariboru je darovala »Slovenski šolski Maticie« zne-šek 50 K v društvene namene. Naj bi se našlo obilo posnemovalcev!

Družbi sv. Cirila in Metoda so od 11. do 25. marca poslali prispevke p. n. gg. in društva: Upravištvo »Slov. Naroda« 48.03 K, uredništvo »Slovenca« 41.40 K, odbor Leonove slavnosti v Smart-nem po »Slovenca« 50 K, nadučitelj Mih. Vauhnik pri Sv. Marku niže Ptuja 5 K, žup. Iv. Zagorjan v Radečah zbirko 30 K, posoj-ilnica v Konjicah 50 K, Emil Pavlovčič v Lipici neko kazen 10 K, moška podružnica v Mariboru 272.49 K, ženska podružnica v Mariboru 45.40 K, advokat dr. J. Brejc v

Ljubljani globo A. S. iz C. 100 K, trgovec S. H. Škerl v Trstu od biškotov 10 K, žen-ska podružnica v Črnomlju dohodek vese-lice 141.50 K. — Dalje je 30 odjemnikov družbenih knjižic doposlalo 97.90 K; a radi pičlega prostora ne moremo navesti posa-mičnih imen.

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 27. marca. Vse argumen-tacije včerajšnjega »Slov. Naroda« o vzrokih odstopa dr. Šusteršiča od pred-sedništva »Slov. zveze« so popol-noma lažnjive.

Dunaj, 27. marca. K resignaciji dr. Šusteršiča piše »Vaterland«: »Dr. Šusteršič je odstopil od načelstva »Slovanske zveze«, ker se ni strinjal z ob njegovi nenavzočnosti sprejetim pred-logom, da naj »Slovanska zveza« gla-suje za predloženo spremembo drž. zbor-ničnega poslovnika. Dr. Šusteršič je mnenja, da ni naloga »Slovanske zveze« manjšim strankam onemogočiti obstruk-cijo, večjim pa pustiti odprto pot do obstrukcije. Sicer pa se v klubu goji nadeja, da se bo posrečilo dr. Šusteršiča pripraviti do tega, da odstopi od svoje resignacije.

Dunaj, 27. marca. V nagodbenem odseku so nekateri poslanci na željo vlade predlagali, naj bi se generalna debata v nagodbenem vprašanju opu-stila. Predlog je na silno nejevoljo vlade propadel.

Dunaj, 27. marca. Velikonočne po-čitnice drž. zbora se prično dne 2. apr. in trajajo do 22. aprila.

Dunaj, 27. marca. Napram ne-katerim parlamentarcem, katere je spre-jel cesar zadnji čas v avdijenci, se je izrazil, da ga posebno veseli zopetna delavnost parlamenta in da upa, da bode tudi posvetovanje carinskega in nagodbenega odseka imelo ugoden vspeh.

Dunaj, 27. marca. Splošno po-zornost vzbuja dejstvo, da »Narodni Listy« ostro napadajo zadnji govor dr. Kramara in sploh obsojajo zad-njo mladočeško politiko.

Lvov, 27. marca. Vsled zahteve dunajskega deželnega sodišča je bil dan-es aretiran višji komisar Osolinski, ka-terega sumijo, da je ogleduh na korist Rusije. Nedavno je bil Osolinski suspen-diran od službe radi defraudacije 600 kron.

Petrograd, 27. marca. V Tomsku so krvavi dijaški izgređi.

Sofija, 27. marca. (C. B.) Knez Ferdinand je v sprejel ostavko ce-lega kabineta.

Žitne cene

dne 27. marca 1903.

(Termin.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za spomlad	K 7.46 do 7.47
Rž za spomlad	» 6.86 » 7.87
Oves za pomlad	» 6.27 » 6.28

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za april	K 7.44 do 7.45
Pšenica za maj	» 7.36 » 7.37
Pšenica za oktober	» 7.44 » 7.45
Rž za april	» 6.55 » 6.56
Rž za oktober	» 6.39 » 6.40
Oves za april	» 6.01 » 6.02
Koruza za maj	» 6.17 » 6.18
Koruza za julij	» 6.23 » 6.24

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška	K 7.80 do 8.45
» južne železnice	» 7.50 » 7.90
Rž	» 6.80 » 7.10
Ječmen	» 6.40 » 7.40
» ob Tisi	» 6.40 » 7.75
Koruza ogrska	» 6.55 » 7.10
Cinkvant	» 7.25 » 7.80
Oves srednji	» 6.40 » 6.65
Fizol	» 6.75 » 13.75

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m, srednji zračni tlak 746.0 mm

Čas op-a	Stanje barometra, v mm.	Tempe-ratura po Celsiusu	Vetrevi.	Nebo	Padačina v 24 urah, v mm.
26. 9. sveč.	738.8	10.0	sl. jzah.	pol. obl.	
27. 7. ajutr.	738.6	6.4	sl. jug	del. obl.	0.0
27. 3. popol.	735.8	19.0	m. jzah.	pol. obl.	

Srednja včerajšnja temperatura 10.3° normale, 5.6°.

393 1-1

Odbor o. kr. kmetijske podružnice na Bledu naznanja pretužno vest, da je njen zaslužni večletni načelnik, gospod
Anton Wester
danes, 25. marca t. l. ob 11. uri zvečer po kratki, a mučni bolezni, v 35. letu svoje sta-rosti mirno v Gospodu zaspal.
Truplo predragega pokojnika bode v so-boto, dne 28. marca t. l. ob pol 10. uri do-poldne v hiši žalosti blagoslovljeno in prene-seno na tukajšnje pokopališče.
Blag mu bodi ohranjen spomin!
N. v m. p.!

394 1-1

Gastilno društvo na Bledu, Bralno društvo, posojilnica za Bled ter oko-lilo naznanjajo pretužno vest, da je njihov večletni zaslužni podnačelnik, oziroma od-bornik, gospod
Anton Wester
danes, 25. marca t. l. ob 11. uri zvečer po kratki, a mučni bolezni, v 35. letu svoje sta-rosti, mirno v Gospodu zaspal.
Truplo predragega pokojnika bode v so-boto, dne 28. marca t. l. ob pol 10. uri do-poldne v hiši žalosti blagoslovljeno in prene-seno na tukajšnje pokopališče.
Blag mu bodi ohranjen spomin!
N. v m. p.!

Za ličenje kositernih pred-metov, bronzovo imitacijo, bronziranje kipov iz mavca, bronziranje ograj pri stopnicah, vse v najkrajši izvršitvi, priporo-čata se BRATA EBERL v Ljubljani, Frančiš-kanske ulice.
Vnanja naročila proti povzetju. 524 26 11-8

Dunajska borza

dne 27. marca.

Skupni državni dolg v notah	100.65
Skupni državni dolg v srebru	100.65
Avstrijska zlata renta 4%	121.90
Avstrijska krona renta 4%	101.20
Ogrska zlata renta 4%	121.45
Ogrska krona renta 4%	99.45
Avstro-ogerske bančne delnice 600 gld.	15.99
Kreditne delnice, 160 gld.	688.—
London vista	239.92 1/2
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	117.05
20 mark	23.42
30 frankov (napoleonidor)	19.08
Italijanski bankovci	95.40
C. kr. cekini	11.30

395 6-1

Pozor!

Odda se v Kranju na lepem prostoru lepa in svitla

predajalna

s sobo in kuhinjo, pripravna za kakega kro-jača ali tudi za kako drugo obrt.
Več se izve v upravištvo »Slovenca«.

Mlad pomožni delavec se takoj sprejme

v parni pekarni I. I. Kane v Ljub-ljani, Rimska cesta 16.

386 3-2

Mlad podobar

ki je zmožen pri cerkvenem delu ornamente rezljati, se takoj sprejme.

Alojz Progar,
akademski podobar v Celovcu.

Blizu Bleda, četrta ure od prihodnjega bledskega kolodvora, se dá

gostilna v najem.

Naslov v upravištvo tega lista. 385 3-2

Važno za gospode!

Novo!

Novo!

Vljudno naznanjam, da sem v 1. nadstropju svoje trgovine

Pred škofijo števil. 1

otvoril

posebni oddelek za vsakovrstno sukneno blago

ter sem se potrudil, svoje skladišče dopolniti s najnovejšim, najmodernejšim tu- in inozemskim blagom od najfinjše do najceneje vrste, tako da sem v prijetnem položaju ustreči vsem zahtevam.

Poskusite enkrat, ako kaj potrebujete, s mojim vsako-vrstnim suknem blagom in pre-pričali se bode, da Vas bode zadovoljila moja velika izbira, kakor tudi kakovost in cene kar najbolje.

K prijaznemu ogledu vabi najljubšeje

J. Grobelnik, Ljubljana.

Blago iz lanske sezije 20% in sukneni ostanki 30% ceneje.

305 10-6

Vzorci na deželo zastoj.

2 križeva pota
jeden 95 cm visok velja gld. 65.—
drugi 150 " " " 250.—
pri 211 12-11
FR. TOMAN-u,
podobarnu in posiljalcu v Ljubljani, Vrtarstveni trg št. 1.

Umetnijski zavod za slikanje na steklo
B. ŠKARDA v Brnu.
Izdeluje zlasti:
cerkvena okna različne izvršitve,
ceniki in strokovni svet brezplačno.
Osemkrat odlikovan s prvimi darili